

שבת הראי"ה

תולדות חייו ודברי תורתו
של מרא דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל
רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

אורות הראי"ה

הספדו של הגאון רבי ישראל פורת זצ"ל על מרן הראי"ה קוק זצ"ל

רבו הראי"ה קוק לכתוב מבוא חדש לש"ס, אשר יכלול השוואה שיטתית בין התלמוד הבבלי והתלמוד הירושלמי.

בהקדמתו לאחד מכרכי ספרו 'מבוא התלמוד' הוא כותב: "את המבוא החילוני לערוך עפ"י הוראות ופקודת רבנו הגדול, החסיד שבכהונה, אדמו"ר הגרא"י הכהן קוק זצ"ל ראש רבני אר"י. כשנפטרתי הימנו לפני צאתי מארה"ק וקבלתי ברכתו, נדרש אלי ללא שאלתי. ובענוותנותו הגדולה טייל אתי ארוכות ע"ד יסודי תורה שבעל פה. ואמר לי: "דע לך כי ספרים מתחברים לפי צורך הדורות. דורנו זקוק למבוא חדש לתלמוד. לך והתחל בעבודה..." וככה הוסיף לדבר על לבי בדברים הנמסרים רק מפה לאוזן. ואני עמדתי לפניו מחריש ומשתאה. כשבאתי לארצות הברית ונשקעתי ברבנות האמריקאית שעשקה זמני ומרצי נפל רוחי בקרבי, ולא היה בי האומץ לפנות דעתי למלאכת קודש ואחראית כזו... אולם משעה שהגיעה לנו השמועה המחרידה כי נצחו אראלים, ורבנו נסתלק לישיבה של מעלה, התחילה דמות דיוקנו מרחפת לפני תמיד, והתחילו דבריו מצלצלים באזני כעין צוואה, ובחרדת קדש נתתי לבי לקרבה אל המלאכה... על פי סדרי התכנית שהתווה לי הרב אז כשנפטרתי הימנו בדבר הלכה זו". משיצא הספר לאור, עשה רושם גדול בעולם התורני.

בשנת תרע"ד נוסד ועד הרבנים לירושלים, שאיחד את חשובי הרבנים האשכנזים והספרדים תחת ארגון גג אחד. הרב פורת התמנה למזכיר הכבוד של הארגון.

בשנת תרפ"ג הוזמן הרב פורת לכהן כרב באנגליה, ומאוחר יותר עבר לכהן כרב בארה"ב. הוא כיהן כחמישים שנה כרב מרכזי בעיר קליבלנד.

'מבוא התלמוד'

באגרת מחודש סיוון תרע"ג ביקש ממנו

הגאון רבי ישראל פורת זצ"ל

תולדותיו

הגאון רבי ישראל פורת זצ"ל (תרמ"ו – תשל"ד) היה מגדולי תלמידיו של מרן הראי"ה קוק זיע"א.

בצעירותו למד בישיבת עץ חיים, ואחר כך למד בישיבת 'אוהל משה' של הרב יהושע לייב דיסקין.

עם הגיע הראי"ה קוק לארץ ישראל בשנת תרס"ד, הפך הרב פורת לתלמידו המובהק, ונמנה עם בחירי תלמידיו. פעם אמר הראי"ה: "מכל תלמידיי אני מוצא הכי הרבה סיפוק – מלבד הרב חרל"פ, שעליו אני צריך לדבר – מהרב ישראל פורת" [בתוך החומות, עמ' 55 – 56].

בשנת תרס"ה נשא הרב פורת לאשה את מרת פשה מרים טיקטין. הוא הוסמך לרבנות על ידי הראי"ה, רבי חיים ברלין והרידב"ז.

הרב פורת למד שפות זרות: טורקית, ערבית, אנגלית וצרפתית, ושימש כנציג העדה האשכנזית בפני הממשל. פעמים מספר הוא אף נסע לקושטא, שם נפגש עם שרי הממשלה ועם הפאשה. בעקבות פעילותו הציבורית, כמו גם גדלות אישיותו בתורה ובחכמה, הוצע בשנת תרע"א על ידי כל העדות האשכנזיות של היישוב החדש בארץ ישראל לתפקיד חכם באשי למרות היותו ממוצא אשכנזי. אך לבסוף נבחר במקומו רב ספרדי בהתאם למסורת.

לימודו אצל הראי"ה

כך תיאר הרב פורת את התקרבותו למרן הראי"ה:

"אני הקטן נמשך לבבי לדבקה בו, וכפעם בפעם הלכתי הלוך ונסוע מירושלים עיר מולדתי ליפו, להסתופף בחצרות קדשו ולהתאבק בעפר רגליו. הוא שם עיניו עלי, ויקרבני כאב את בנו. ואני זחלתי ואירא לפתוח פה ולשוחח לפניו, אבל הייתי עוקב אחר פסיעותיו, שומע ומקשיב לכל הגה היוצא מפיו בהלכה ובאגדה, ובשיחות החולין שלו שהיו כולן על טהרת הקודש" [חיי הראי"ה, עמ' עז].

"רבנו היה אש דת בוערת"

להלן נביא דברי הספד שכתב הרב פורת על מורו ורבו הראי"ה. לדברים הקדים וכתב:

"לקט אמרים מתוך הרצאותי בעצרת הזכרון לנשמת רבנו זצ"ל לפני קהל עדת ישראל ב'היכל שלמה'; ולפני חכמי תורה בישיבה המרכזית העולמית בעיה"ק".

וזה לשון ההספד:

"בנוהג שבעולם, גאוני רוח שמם הולך לפניהם, בני אדם נכספים להיפגש אתם ולהכירם, אבל כשנמצאים בקרבם יום יום, הם הולכים ונעשים חולין. אותו האדם הנפלא שמרחוק היה דומה למלאך, נעשה לבן אדם עם כל פגימותיו וחסרונותיו.

רבנו ז"ל היה מאותם בני עליה והמה מועטים. אדרבה, מרחוק היו אנשים שהתאמצו להמעיט דמותו. אבל אלה שזכו להתקרב עמו במחיצתו, ושמעו דבריו ושיחותיו, והסתכלו והתבוננו לתגובותיו לעניינים מעניינים שונים, בין בדברים העומדים ברומו של עולם, ובין בדברים קלים הנאים פעוטים ופעוטי ערך, הם ראו לפנייהם מאור גדול לממשלת התורה, החכמה והמדע. יותר שזכינו להיכנס תחת כנפי שכינתו, יותר ויותר התבטלנו בפני עצמנו, ונוכחנו כי "לית דין בר נש" אלא אדם עילאה.

זכרוני, כשהופיע בארץ הקודש בפעם הראשונה האדמו"ר מגור זיע"א השתוקק הרבה להשפיע על רבנו שיתלווה לאגודת

ישראל. ואז הזמינו למועצה חשאית בבית הגרי"מ חרל"פ זצ"ל, ודרש עצתי. וילדות הייתה בי ואמרתי להאדמו"ר כי צריך להבטיח לרבנו שהאגודה לא תסתפק בביקורת כלפי חובבי ציון והמזרחי, אלא תשתדל לעורר את לבבות חבריו לעליית התיישבות ולפעולות ממשיות בארץ. אחרי אותה המועצה ביקר האדמו"ר את רבנו ועשה אתו הכרה אישית, ואז העריך את גודלו, ובמכתב תיאר בו בשם "איש האשכולות" – איש שהכול בו.

... בבית גנזיו של רבנו היו המפתחות של כל היכלי המחשבה הישראלית מיום הייתה לגוי. הוא היה השליט בכל מטמוני אוצרות הרוח, בנגלה ובנסתר, בהלכה ובאגדה, בספרות ובדרוש, בשירה ובפילוסופיה. כל בעל מקצוע שבא לפניו נתבשם מתורתו, מידיעותיו, ומחכמת אלוקים אשר בקרבו.

רבנו ז"ל היה כמדורת אש לקוחה ממזבח של מעלה, אש דת בוערת בשלהבת אהבת המקום, אהבת ישראל ואהבת הבריות. בשאיפה אדירה מלאה געגועים לקדש את כל החיים, ולחשיר גם חיי חולין ולעשותם על טהרת הקודש, ולהעלותם לשרשם ולמקורם.

... וכן עשה רבנו. הוא ידע את כל מאובי וליבוטי הדור הצעיר, ודיבר אליהם בשפתם כאב לבנים. הוא ראה והבין כי מקור המחלה הרוחנית של דורנו, אינו בא מהפקרות פשוטה, אלא מחוסר חינוך, ומחוסר הבנה והתעמקות במושג וגדי הקדושה והטהרה בישראל. ולפיכך לא בא עליהם במקל חובלים אלא במקל נועם.

... חבל שאין רבנו חי אתנו היום, בדורנו דור חכם בעיניו, דור של נשמות דתוהו, דור של "לא רעב ללחם ולא צמח למים כי אם לשמוע דבר השם". ובהיותם תועים ואובדי דרך יש מדברים גבוהה גבוהה ויצא עתק מפייהם כנגד קדושת תורה שבכתב ושבעל פה... אלמלי היה הוא חי אתנו ומתהלך בתוכנו בתקופת העצמאות כהיום, היה משכים ומעריב עליהם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, להוריד טל של תחיה, להחיות עצמות יבשות...

כי היה רבנו משכמו ומעלה גבוה מעל כל הסופרים, המשוררים, והנואמים. ועליו נאמר "מפתח שפתיו ברכה ושלוש, ושיחתו נחת רוח" (פסדר"כ פסקה כב) ועטו הייתה ברוכה.

ואף על פי שלא כתב בחרוזים, כל חייו ושיחותיו וחברותיו וספריו היו מחרוזות אחת של שירה אדירה מלאה הוד והדרת קודש. אם היה היום עומד לפנינו וחושף זרועות קדשו, היה משפיע שפעת אורה על אותו חלק הישוב הנוהג קלות ראש בקדשי האומה. וכל פטפוטי דבריהם היו נשרפים בהבל פיו של קדוש ישראל, לא ברעש ולא בסופה וסערה, אלא בקול דברי אלוקים חיים ומלך עולם, כי שכינה הייתה מדברת מתוך גרונו!

... באחד ממכתביו אליי, המובאים באגרות ראייה, הציע לפני עבודת תכנית של חיבור חדש בתור מבוא התלמוד. ושם התורה ששה עשרה נקודות לדוגמא. אולם כשנפטרתי הימנו לפני צאתי מארץ הקודש וקיבלתי ברכתו, טייל איתי ארוכות על דבר יסודי תורה שבעל פה, והתוה לפני סדר אחר לגמרי, והרי הוא נאמר בתוכן הרצאתו בטבת תרפ"א (מובאת באגרות ראייה)...

בחרדת קודש נתתי לבי לקרבה אל המלאכה, ותודה לאל יתברך זכיתי למה שלא זכו הרבה גדולים וטובים ממני. זכות רבנו עמדה לי כי שבעת הכרכים של 'מבוא התלמוד' נתקבלו בסבר פנים יפות ומצאו למו מהלכים בין גדולי תורה, חכמים וסופרים ובעלי בתים. קיבלתי למעלה מאלף ומאתים מכתבים, ובהם מאות רבות של הערות והארות מחוכמות וקולעות מגאונים וחכמים... [אור המזרח, ח, עמ' 42-39].

תורת רבי נחמן מברסלב

באחד ממאמריו על הראי"ה, כתב רבי ישראל פורת:

"לפי מה שמסר לי באופן פרטי, נמשך לבו אל דרכי העבודה של החסידות, וביחוד התמסר לתורת המסתורין של ר' נחמן מברסלב. קרא ושנה הרבה בספריו ובשיחותיו, והתעמק ברעיונותיו".

ניתן לרכוש אצלנו את החוברת

יש"א שלום - הערכתו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

כלפי מרן הראי"ה קוק זצ"ל

והוברות וספרים נוספים

reiyaa@gmail.com 054-3082238

העלון יוצא לאור ע"י ארגון

'אור האורות' להפצת תורת הראי"ה קוק זיע"א

reiyaa@gmail.com

054-3082238

ניתן לקרוא את העלון גם באתר: www.yeshiva.org.il

ניתן לקבל את העלון בדוא"ל מדי שבוע